

REZUMAT

al tezei de abilitare intitulată *Fundamente comunicaționale ale securității naționale*, autor: Lt.col. conf.univ.dr. Adrian LESENCIUC

Teza elaborată în vederea obținerii atestatului de abilitare intitulată *Fundamente comunicaționale ale securității naționale* se circumscrie domeniului științelor militare, informațiilor și ordinii publice, cu focalizare asupra subdomeniului „Informații și securitate națională” și a limitelor fluctuante ale acestora în interacțiunea cu alte domenii științifice, în special cu cel al științelor comunicării. Prin intermediul tezei de abilitare am urmărit punerea în valoare a premiselor academice necesare: rezultate științifice, realizări profesionale și direcții viitoare de dezvoltare, în măsură să contureze și să recomande îndrumarea de doctorate sub egida Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul”.

Parcursul profesional și rezultatele științifice reflectă preocuparea pentru înțelegerea mediului actual de securitate, deschiderii acestuia pentru dialogul cu exterioritatea, care se rezumă la un anumit grad de interoperabilitate și capacitate de adaptare a sistemului național de securitate la provocările actuale, și, implicit, a necesităților de formare în noul context proiectiv al culturii de securitate. Din această cauză, motivarea fundamentală a dezvoltării academice în direcția apropierii domeniilor informațiilor și securității naționale și ale comunicării a fost cea a unei proiecții riguroase a modelului absolventului, de la care începând s-a putut pune problema convergenței celor două domenii de studii. Analizând, așadar, aceste realități formative și luând în calcul dubla specializare prin studii de doctorat științele militare și ale comunicării, am considerat utilă focalizarea asupra temei *Fundamente comunicaționale ale securității naționale*. Realizările științifice și profesionale personale, precum și direcțiile de dezvoltare a carierei justifică această alegere.

Rezumând, activitatea mea didactică și de cercetare se focalizează pe un câmp larg de interes, asigurând interconexiunile dintre domenii aparent disonante, dar care nu pot proiecta eficiența în plan acțional decât în manieră integrată, sinergetică. Pe de o parte, securitatea națională, incluzând în nucleul său structurile de apărare, ordine publică și intelligence, și în zona periferică domeniile educație, sănătate, economic, energetic, financiar, mediu, infrastructuri critice, necesită o reinterpretare și adaptare a studiului în baza rașunilor de ordin „fiziologic”: funcționalitatea rețelelor și fluxurilor comunicaționale critice care să asigure un management integrat al securității și efecte

sinergetice. Analiza în baza structurilor „anatomice” – analiza diferitelor subsisteme componente ale sistemului național de securitate – se realizează în mod curent. Interconexiunile, funcționalitatea, modularitatea, flexibilitatea sunt trăsături care nu fac, de regulă, obiectul analizei detaliate nici în cadrul cercetării aprofundate prin studii doctorale, nici în cadrul programelor postdoctorale. Pe de altă parte, într-o lume în care securitatea națională presupune angajarea mai întâi pe palier *soft*, prin intermediul puterilor politică, economică și simbolică, urmând ca *ultima ratio* să rămână angajarea pe palier *hard* – utilizarea armatei (în colaborare cu alte structuri din domeniul securității naționale) pentru funcțiunile sale coercitive impuse prin forța armelor, centrul de greutate al analizei domeniului securității naționale nu mai poate cădea pe structura „anatomică” a acestuia, ci pe cea „fiziologică”. În această realitate a transformării sistemului național de securitate într-un sistem organic, funcțional, bazat pe un sistem comunicațional/informațional fluid, prin intermediul prezentei teze de abilitare – corolar al cercetării în domeniu în ultimii ani – aduc lumină asupra „fiziologiei” sistemului, dată fiind dubla mea specializare: „Științe militare și informații”, respectiv „Științe ale comunicării”. Teza de abilitare are rolul de a canaliza eforturile de cercetare pe două direcții principale: fundamente comunicaționale ale culturii de securitate, respectiv fundamente comunicaționale ale sistemului național de securitate. Teza are rolul a proba expertiza în domeniul general al securității naționale, dar și focalizarea pe funcționalitatea acestuia în conformitate cu cele două tendințe majore în schimbarea de paradigmă în domeniu: înțelegerea în ansamblu a sistemului național de securitate ca structură organică, indivizibilă, pentru a putea angaja organicitatea națiunii și indivizibilitatea sa, respectiv mutarea accentului de pe actor, entitate, structură pe funcționalitatea asigurată de fluxurile comunicaționale/informaționale.

În cadrul primului capitol am rezumat cele mai importante realizări științifice și profesionale. Fiind absolvent al Institutului Militar de Artilerie și Rachete Antiaeriene „General Bungescu” din Brașov (actuala Academie a Forțelor Aeriene „Henri Coandă”), am urmat ulterior studiile academice postuniversitare (de masterat) în domeniul *Comunicare și relații publice*, organizate de Școala Națională de Studii Politice și Administrative/ Facultatea de Comunicare și Relații Publice „David Ogilvy”. În anul 2008, am fost declarat admis în cadrul studiilor universitare de doctorat în domeniul *Științe militare și informații* din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I” București, studii pe care le-am absolvit în 2011

în urma susținerii publice, în data de 28 aprilie, a tezei de doctorat intitulată *Dezvoltarea competenței de comunicare interculturală a militarilor români participanți la operațiile de menținere a păcii*, conducător de doctorat: col. (r.) prof.univ. cons. dr. Sorin Vegheș (360p.). În 2010 am fost declarat admis în urma concursului desfășurat de I.O.S.U.D. al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative la programul de pregătire prin studii doctorale în domeniul *Științe ale comunicării*. Am absolvit studiile de doctorat în acest domeniu în urma susținerii publice a tezei intitulată *Pattern-uri ale comunicării interculturale în satul românesc* în data de 19 martie 2014, conferindu-mi-se titlul de doctor în *Științele comunicării* prin Ordinul ministrului delegat pentru învățământ superior, cercetare științifică și dezvoltare tehnologică nr.377/15.07.2014, Anexa 12/poz.13. Teza de doctorat a fost publicată în 2015 la Editura Academiei Române.

În activitatea ulterioară obținerii titlului de doctor în *Științe militare și informații* am continuat să îmi desfășor activitatea de cadru didactic universitar în Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, am publicat cărți și capitole de cărți în țară și în străinătate (Germania, Marea Britanie), am publicat articole științifice și am susținut lucrări la conferințe (în India, Italia, Moldova, Rusia, Slovacia etc.), am făcut parte din comitetele științifice ale unor publicații importante din țară, respectiv din comitetele științifice ale unor conferințe internaționale organizate în țară și din străinătate, inclusiv în cadrul unei organizații academice specializate în organizarea de conferințe, Global Academic Network. Prestigiul profesional a atras după sine recunoașterea de rigoare și includerea în asociații profesionale, printre care European Society for Transcultural and Interdisciplinary Dialogue (ESTIDIA), Malmö, Suedia, din 2012 (membru fondator).

În Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” am parcurs funcțiile didactice până la conferențiar universitar, fiind în prezent președintele senatului instituției, în al doilea mandat. În 2014 am fost numit coordonator al programului de studii universitare de master *Securitatea spațiului aerian*, program în cadrul căruia am fost implicat anterior în realizarea rapoartelor de autoevaluare și în procesul de evaluare instituțională.

Tematica abordată este axată pe studierea ariei de interacțiune a domeniului informații și securitate națională cu științele comunicării, după cum urmează: la programele de studii de master: *Sistemul național de securitate, Influența mass-media asupra securității naționale și Război informațional*; la programele de studii de licență: *Teoria comunicării și relații publice și Elemente de artă militară*. Beneficiind de dubla calitate de doctor în ambele domenii de studii și, implicit, de dubla formație, de cadru didactic universitar și cadru militar, am reușit să

creez legături interdisciplinare consistente. Situația, prin majoritatea lucrărilor mele științifice, în acea zonă de interacțiune a celor două domenii ale cunoașterii constituie, în esență, punctul nodal al întregii mele activități. Problematika abordată pe parcursul carierei didactice universitare se poate articula în jurul unor nuclee, sau, privind diacronic, în jurul a două axe principale de cercetare:

1. *formarea și dezvoltarea competenței de comunicare interpersonală/ interculturală a absolvenților sistemului național de apărare, informații și ordine publică, pe care o vom numi Fundamente comunicaționale ale culturii de securitate;*

2. *axa studiilor privitoare la fundamentele comunicaționale ale sistemului național de securitate, pe care o vom numi Fundamente comunicaționale ale sistemului național de securitate și intelligence.*

Plecând de la aceste axe, realizările științifice în domeniu au fost rezumate în cadrul primului capitol după cum urmează:

1.2.2 fundamente comunicaționale ale culturii de securitate

1.2.2.1 cadrul proiectiv al culturii de securitate; de la fundamente identitare la fundamente comunicaționale: A. fundamente identitare; B. fundamente profesionale; C. fundamente comunicaționale

1.2.2.2 dezvoltarea competenței de comunicare în învățământul superior de securitate națională: A. proiecția competenței de comunicare interpersonală în modelul absolventului de învățământ superior militar, de informații, ordine publică și securitate națională; B. proiecția competenței de comunicare ca *transferable skill*; confirmări ale cercetărilor întreprinse; C. extinderea competenței de comunicare interpersonală la competența de comunicare interculturală

1.2.3 fundamente comunicaționale ale sistemului național de securitate și intelligence

1.2.3.1 fundamente comunicaționale ale operațiilor de influențare: A. cadrul normativ al operațiilor mass-media; B. zona de convergență dintre logica militară și logica media; medierea prin intelligence; C. de la angajarea discursivă la posibilitatea configurării unui *intelligence al redundanței*

1.2.2.2 fundamente comunicaționale ale războiului informațional

1.2.2.3 fundamente comunicaționale ale conflictului contemporan: A. noul cadru de definire a conflictualității; B. pentru o fundamentare comunicațională a securității

Rezumând contribuțiile mai importante realizate în raport cu această proiecție a cercetării științifice, aduc în prim plan câteva premiere în mediul academic românesc, cu notorietate internațională, printre care: cartografierea unor teorii și modele comunicaționale în acord cunoașterea actuală în domeniu la nivel internațional; analiza comunicării instituționale în sistemul național de securitate în situații de risc/criză; configurarea profilului etnic, profesional și comunicațional al absolventului în sistemului național de securitate; analiza factorilor cu rol activator/inhibitor în raporturile interculturale din cadrul teatrelor de operații; designul formativ al competenței de comunicare interpersonală/interculturală prin apel la o proiecție judicioasă a finalităților educaționale (fapt confirmat de practica ulterioară); studiul rolului comunității în definirea contextului intercultural; fundamentarea comunicațională a războiului; organizarea primei conferințe de profil din România, *Redefining Community in Intercultural Context* (conferință ISI, cu toate edițiile evaluate, 2011-2014, indexate în baza de date Thompson Reuters – Web of Knowledge), ajunsă actualmente la a cincea ediție; reunirea axelor principale de cercetare într-o lucrare de sinteză privitoare la fundamentele comunicaționale ale științelor militare, informațiilor și ordinii publice cu largă vizibilitate în mediul academic internațional.

Planul de evoluție și dezvoltare a carierei este organizat pe două direcții: perspective de evoluție și dezvoltare academică și profesională și direcții de cercetare inovativă în domeniul „Informații și securitate națională”. Perspectivele de dezvoltarea academică și profesională sunt configurate în raport cu trei obiective personale de dezvoltare: pregătirea continuă și acordarea la cele mai noi cercetări în domeniul de studii și în domeniile conexe; diversificarea metodelor și strategiilor didactice și adecvarea acestora la temele abordate, respectiv menținerea relației de parteneriat cu studenții, îndrumarea acestora în activitatea didactică și în activitatea de cercetare și obținerea de performanțe la nivel național și internațional și se rezumă la șase direcții ulterioare de dezvoltare, cuprinzând: continua dezvoltare în plan cognitiv și pedagogic; actualizarea cursurilor universitare și propunerea de cursuri noi; analizarea oportunității propunerii de programe de studii noi; continuarea cooperării cu cadre didactice și cercetători din domeniile științelor militare, informațiilor și ordinii publice / informațiilor și securității naționale și științelor comunicării în vederea consolidării unei comunități profesionale; eficientizarea diseminării rezultatelor științifice

prin inițierea și dezvoltarea de proiecte de cercetare științifică, cu finanțare națională și europeană, în scopul convergerii principalelor direcții de cercetare în zona de interferență a științelor militare și a științelor comunicării.

Privitor la direcțiile de cercetare inovativă mi-am propus obiective pe termen scurt, mediu și lung. Pe termen scurt intenționez, în ceea ce privește *axa Fundamentele comunicaționale ale culturii de securitate*, publicarea unei lucrări care să trateze elementele de profil comunicațional nonverbal, utilă în ceea ce privește culegerea (și ulterior interpretarea) datelor nonverbale neintenționate utilizând omul ca platformă de culegere (HUMINT), un instrument științific cu aplicabilitate practică și în intelligence-ul militar, iar în ceea ce privește *Fundamentele comunicaționale ale sistemului național de securitate*, în primul rând publicarea unui curs intitulat *Sistemul național de securitate*, util pentru disciplina omonimă din cadrul programului de studii universitare de master *Securitatea spațiului aerian* de la Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”. Totodată, intenționez să proiectez, în baza cerințelor de ordin „fiziologic” de adaptare a sistemului național de securitate la provocările și transformările mediului informațional actual, o schiță a fluxurilor comunicaționale plecând de la cerințele de răspuns în situații de criză sau conflict. Pe termen mediu intenționez să continui dezvoltarea direcțiilor de cercetare pentru a putea realiza, pe de o parte, un curs de comunicare particularizat la sistemul național de securitate, cu deschiderea necesară privind competența de comunicare interculturală, respectiv extinderea cercetării fundamentelor comunicaționale ale acțiunilor militare în altor operații de influențare, pentru a putea articula un prim studiu coerent și complet privitor la fundamentele comunicaționale ale operațiilor întrunite. **Pe termen lung (15-20 de ani) intenționez o articulare a celor două axe de cercetare, într-un tratat de comunicare în sistemul național de securitate, care să se constituie într-un cadru teoretic unificator în zona de interferență a „Informațiilor și securității naționale” cu „Științele comunicării”, în ideea unei aprofundări corespunzătoare acestei problematice, a unei continue actualizări și a unei organizări care să probeze interesul atât pentru fundamentarea teoretică, cât și pentru cercetarea pronind de la simple deducții rezultate în urma experienței profesionale. Calitatea de cadru didactic abilitat / conducător de doctorat poate facilita atingerea acestor obiective prin construirea echipelor de tineri cercetători, interesați de zona de interferență a celor două câmpuri științifice, oferind totodată posibilitatea viitorilor doctoranzi de a beneficia de experiența mea directă în intenția de cartografiere teoretică a comunicării. Dubla specializare prin studii și activitate profesională îmi va putea oferi**

posibilitatea de a angaja cercetarea atât printr-o perspectivă cuprinzătoare, sintetizatoare, a unui domeniu (sistemul național de securitate) analizat mai degrabă la nivelul structurilor sale componente decât în baza fiziologiei sale organice, iar pe de altă parte îmi va permite să mă cantonez asupra unor arii de interferență continuă între domenii, cum ar fi cea a intelligence-ului militar.

Validitatea cercetărilor desfășurate, relevanța științifică a acestora și prestigiul de care m-am bucurat în urma diseminării rezultatelor, la care se adaugă pertinenta obiectivelor privitoare la evoluția și dezvoltarea carierei, sunt argumente importante în raport cu intenția obținerii atestatului de abilitare, care la rândul său poate constitui impulsul realizării ulterioare a sinergiei necesare atingerii obiectivelor de cercetare – prin coordonarea acțiunii studenților doctoranzi -, dezvoltării inovative și integrării teoretice a studiilor din zona de interferență a informațiilor și securității naționale și ale comunicării.

Teza de abilitare *Fundamente comunicaționale ale securității naționale*, având rolul de a rezuma capacitățile și performanțele didactice și de cercetare în vederea conducerii de lucrări de doctorat, îmi permite să rezum obiectivele propriei dezvoltări la o proiecție focalizată pe studentul-doctorand din Academia Națională de Informații, în calitate de *junior researcher* într-un domeniu, *Informații și securitate națională*, axat pe produsul analitic rezultat în urma unor activități specializate privitoare la datele referitoare la securitatea națională. Cu alte cuvinte, contribuția majoră în calitate de potențial conducător de doctorat în domeniul *Informații și securitate națională* este aceea de coordona cercetările privitoare la informațiile pentru securitatea națională din perspectivă comunicațională.